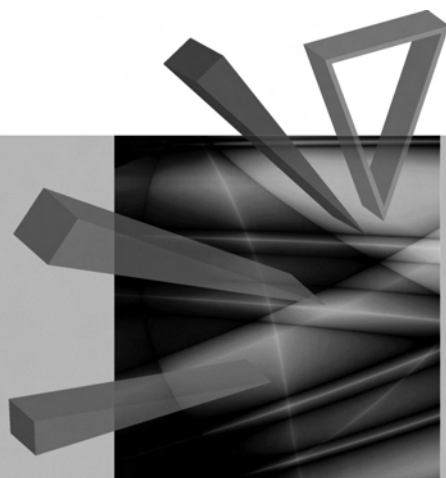

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

244

Problemy rozwoju regionalnego

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Andrzej Raszkowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Piotr Bury, Beata Filipiak, Tadeusz Grabiński, Anna Malina, Danuta Stawasz,
Edward Stawasz, Eugeniusz Wojciechowski

Redaktor Wydawnictwa: Elżbieta Kożuchowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Aleksandra Śliwka

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon,
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-229-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Klasyfikacja dynamiczna europejskiej przestrzeni regionalnej ze względu na poziom identyfikatorów innowacyjności typu Output	15
Marek Szajt: Zmiana pozycji innowacyjnej regionów w rozszerzającej się Unii Europejskiej	29
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innowacyjność a rozwój regionalny – model miękki	39
Katarzyna Widera: Analiza porównawcza poziomu innowacyjności regionów	48
Elżbieta Sobczak: Statystyczna analiza pracujących według intensywności działalności B+R w państwach Unii Europejskiej.....	56
Malgorzata Markowska: Klasyfikacja unijnych regionów ze względu na dynamikę charakterystyk innowacyjności (w zakresie Output)	66
Dariusz Głuszczuk: Regionalny system innowacji – ujęcie definicyjne i modelowe (dyskusje na gruncie teorii).....	81
Andrzej Sztando: Ocena systemów wdrażania regionalnych strategii innowacji – raport z badań.....	90
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: Ocena pozycji polskich regionów ze względu na inteligentną specjalizację w europejskiej przestrzeni z wykorzystaniem klasyfikacji rozmytej.....	102
Anna Beata Kawka: Wpływ jakości kapitału ludzkiego na rozwój regionalny	114
Iwona Skrodzka: Kapitał intelektualny a poziom rozwoju gospodarczego polskich województw – model miękki	124
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regionalne zróżnicowanie kapitału intelektualnego przedsiębiorstw w Polsce	136
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: Rola ekoinnowacji w procesie zrównoważonego rozwoju regionu	147
Katarzyna Szymańska: Innowacyjność regionu jako narzędzie kształtujące kulturę organizacyjną MSP.....	158
Łukasz Mamica: Wzornictwo przemysłowe jako sektor przemysłów kreatywnych.....	168
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Łańcuchy dostaw w kształtowaniu innowacyjności regionów Polski zachodniej.....	178
Patrycja Zwiech: Znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju województwa zachodniopomorskiego.....	190

Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Wsparcie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju województwa łódzkiego.....	201
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Instrumenty finansowe wspierające innowacyjność przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego w świetle badań empirycznych.....	211
Marek Obrębalski: Współczesne problemy polityki regionalnej Unii Europejskiej i Polski.....	218
Bogdan Leszkiewicz: Strategie Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej.....	228
Tomasz Dorożyński: Polityka spójności Unii Europejskiej a gospodarka lokalna i regionalna.....	236
Ewa Kusideł: Wpływ polityki spójności na konwergencję wewnętrzną w Polsce.....	246
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Analiza porównawcza województw Polski ze względu na wykorzystanie środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007–2010.....	257
Mariusz Wiśniewski: Regionalne zróżnicowanie absorpcji unijnego wsparcia dla polskiej wsi.....	266
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE i JASPERS na rzecz wzrostu gospodarczego.....	278
Alojzy Zalewski: Rynkowe uwarunkowania konkurencji terytorialnej w świetle inwestycji rzeczowych.....	290
Małgorzata Leśniak-Johann: Uwarunkowania konkurencji i współpracy w kontekście rozwoju turystyki na pograniczu dolnośląsko-saksońskim. Zarys problemu.....	300
Emilia Bogacka: Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami.....	312
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Karkonoskie parki narodowe (Karkonoski Park Narodowy i Krkonošský Národní Park) a rozwój transgranicznej przestrzeni regionalnej.....	321
Anna Malina, Dorota Mierzwa: Analiza porównawcza sytuacji makroekonomicznej Polski i krajów ościennych w okresie 20 lat przemian gospodarczych.....	330
Zbigniew Piepiora: Występowanie katastrof naturalnych w Europie i międzynarodowa współpraca w zakresie przeciwdziałania ich skutkom.....	342
Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju regionów basenu Morza Śródziemnego.....	357
Adam Dąbrowski: Globalizacja a regionalizm.....	366
Krzysztof Malik: Wybrane metody oceny polityki rozwoju regionu.....	374
Dorota Rynio: Regiony problemowe wobec nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce.....	394

Piotr Rzeńca: Parki tematyczne jako czynnik rozwoju gospodarki. Identyfikacja zjawiska.....	405
Renata Lisowska: Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w regionach zmarginalizowanych na przykładzie województwa łódzkiego.....	416
Aleksandra Koźlak: Transport jako czynnik rozwoju regionalnego	425
Adam Przybyłowski: Inwestycje transportowe w województwie dolnośląskim w aspekcie realizacji strategii zrównoważonego rozwoju	435
Paweł Andrzejczyk: Znaczenie logistyki zwrotnej dla zrównoważonego rozwoju regionu	450
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Wojewódzkie planowanie przestrzenne – istota, możliwości i ograniczenia.....	460
Andrzej Raszkowski: Wybrane aspekty orientacji marketingowej jednostek terytorialnych.....	470
Krzysztof Wiktorowski: Tożsamość regionalna i lokalna jako element zrównoważonego rozwoju regionu zachodniopomorskiego	480
Jan Polski: Efekty zewnętrzne w marketingu urbanistycznym	491
Danuta Stawasz: Regionalne zróżnicowania rozwoju polskich regionów po 10 latach funkcjonowania samorządu terytorialnego	501
Beata Bal-Domańska: Klasyfikacja podregionów Polski szczebla NUTS-3 ze względu na poziom rozwoju gospodarczego	509
Łukasz Mach: Zastosowanie metod wielowymiarowej analizy do oceny potencjału rozwojowego regionów.....	520
Grażyna Karmowska: Porównanie rozwoju subregionów województwa zachodniopomorskiego w latach 1999–2007	530
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stymulowanie zrównoważonego rozwoju w regionie zachodniopomorskim przy wykorzystaniu dobrych praktyk.....	542
Maria Kola-Bezka: Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju regionu w świetle wyników badania ankietowego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego	552
Joanna Kosmaczewska: Przedsiębiorczość jako stymulanta turystycznego rozwoju obszarów wiejskich.....	563
Sandra Misiak: Aktywność zawodowa kobiet w województwie zachodniopomorskim	573
Agnieszka Skowronek-Grądział: Analiza porównawcza obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury służącej ochronie środowiska	582
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analiza zróżnicowania przestrzennego wydatków na usługi z zakresu oświaty i wychowania w Polsce	594
Anna Majchrzak: Ocena sytuacji finansowej powiatów województwa wielkopolskiego z wykorzystaniem metody Warda	602
Marian Maciejuk: Struktura pomocy publicznej dla przedsiębiorców w Polsce w latach 2006-2009	612

Tomasz Kołakowski: Pomoc publiczna udzielona przez dolnośląskie samorządy podmiotom gospodarczym – dynamika i rodzaje wsparcia.....	623
Andrzej Wasiak: Restrukturyzacja w PKP na przykładzie PKP Energetyka SA	636
Monika Murzyn-Kupisz: Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego a efekty mnożnikowe w gospodarce lokalnej i regionalnej.....	645
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Wykorzystanie wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej do grupowania wspólnot mieszkaniowych	658
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Działalność eksportowa spółek z udziałem kapitału zagranicznego – regionalne zróżnicowania w Polsce.....	668

Summaries

Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Dynamic classification of the European regional space regarding the level of Output innovation identifiers	28
Marek Szajt: Change in the innovative position of regions in the enlarging European Union.....	38
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innovation and regional development – the soft model	47
Katarzyna Widera: Comparative analysis of the level of innovation in regions.....	55
Elżbieta Sobczak: Statistical analysis of workforce by the intensity of R&D activity in EU countries	65
Malgorzata Markowska: EU regions classification by the dynamics of innovation characteristics (regarding Output)	80
Dariusz Głuszczyk: Regional innovation system – the definitive and the model approach (theoretical discussions).....	89
Andrzej Sztando: Assessment of the regional innovation strategies implementation systems – a study report.....	101
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: The assessment of Polish regions with regard to smart specialization in European space applying fuzzy classification.....	113
Anna Beata Kawka: The influence of human capital quality on regional development.....	123
Iwona Skrodzka: Intellectual capital influence and the level of economic development in Polish regions – the soft model.....	135
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regional differentiation of enterprise intellectual capital in Poland.....	146
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: The role of eco-innovation in the process of sustainable development of a region.....	157

Katarzyna Szymańska: Region innovativeness as a tool shaping the organisational culture of SMEs.....	167
Lukasz Mamica: Industrial design as a sector of creative industries.....	177
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Supply chain in shaping the innovativeness of Western Poland regions	189
Patrycja Zwiech: The importance of human capital in the development of West Pomeranian Voivodeship	200
Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Support for the innovativeness of small and medium-sized enterprises in the development of Łódź Voivodeship.....	210
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Financial instruments supporting the innovativeness of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship in the light of empirical research	217
Marek Obrębalski: Contemporary problems of the regional policy of the European Union and Poland	227
Bogdan Leszkiewicz: Strategies of the European Union regional policy	235
Tomasz Dorożyński: The role of EU cohesion policy in regional and local economy.....	245
Ewa Kusidel: The impact of the cohesion policy on the internal convergence in Poland	256
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Comparative analysis of Polish Nuts 2 level regions from the point of view of the level of using European funds from the European Regional Development Fund for the period between January 2007 and June 2010	265
Mariusz Wiśniewski: Regional diversification of EU support absorption for Polish rural areas.....	277
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE and JASPERS for economic growth.....	289
Alojzy Zalewski: Market determinants of territorial competition in the light of material investments.....	299
Małgorzata Leśniak-Johann: Conditions of the cooperation and competition in tourism in Saxony–Lower Silesian borderland. Selected problems.....	311
Emilia Bogacka: Cooperation in the area of public safety in the Poland–Germany borderland.....	320
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Giant Mountains national parks (KPN and KRNAP) and the development of cross-border regional space	329
Anna Malina, Dorota Mierzwa: A comparative analysis of macroeconomic situation in Poland and neighbouring countries in the 20-year period of structural changes	341
Zbigniew Piepiora: The occurrence of natural disasters in Europe and the international cooperation in the field of counteracting their results	356

Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Determinants of social and economic development of the Mediterranean basin regions.....	365
Adam Dąbrowski: Globalization and regionalization.....	373
Krzysztof Malik: Chosen methods of regional development policy evaluation	393
Dorota Rynio: Problem regions in the face of a new paradigm of the regional policy in Poland	404
Piotr Rzeńca: Theme parks as a factor in the development of economy. An identification of the phenomenon	415
Renata Lisowska: The determinants of SME growth in marginalized regions illustrated with the example of Łódź Voivodeship	424
Aleksandra Koźlak: Transport as a factor of regional development	434
Adam Przybyłowski: Transport investments in Lower Silesian Voivodeship in the context of sustainable development strategy	449
Paweł Andrzejczyk: The significance of reverse logistics for balanced region development.....	459
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Voivodeship spatial planning – the essence, opportunities and constraints	469
Andrzej Raszkowski: Selected aspects of the marketing orientation of territorial units	479
Krzysztof Wiktorowski: Regional and local identity as an element of sustainable development of the West Pomeranian region.....	490
Jan Polski: External effects in urban marketing.....	500
Danuta Stawasz: Regional differences in the development of Polish regions after the establishment of territorial self-government	508
Beata Bal-Domańska: Classification of Polish sub-regions (NUTS-3) by economic development level	519
Łukasz Mach: Application of the methods of multidimensional comparative analysis as a basis for parameters assignment of development potential of regions.....	529
Grażyna Karmowska: A comparison of the development of the subregions of West Pomeranian Voivodeship in 1999-2007.....	541
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stimulating sustainable development in West Pomeranian Voivodeship by using good practices.....	551
Maria Kola-Bezka: Entrepreneurship as a factor of regional development on the basis of the survey results of the residents of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship	562
Joanna Kosmaczewska: Entrepreneurship as a stimulus to tourism development in rural areas	572
Sandra Misiak: Professional activity of women in West Pomeranian Voivodeship.....	581
Agnieszka Skowronek-Grądziel: A comparative analysis of rural areas in the field of environment protection infrastructure	593

Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analysis of spatial differentiation of expenditure on education in Poland.....	601
Anna Majchrzak: Financial standing of counties in Greater Poland Voivodeship assessed with Ward's method.....	611
Marian Maciejuk: The structure of public aid for entrepreneurs in Poland in the period 2006-2009.....	622
Tomasz Kołakowski: Public aid granted to economic entities by Lower Silesian self-governments – dynamics and types of support.....	635
Andrzej Wasiak: Restructuring in PKP illustrated by the case of PKP Energetyka SA.....	644
Monika Murzyn-Kupisz: Activities aimed at preservation of cultural heritage and multiplier effects in the local and regional economy.....	657
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Using the multidimensional discriminant analysis for grouping housing cooperatives.....	667
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Export activity of companies with foreign capital – regional differences in Poland.....	677

Emilia Bogacka

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

WSPÓLPRACA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO NA OBSZARZE NADGRANICZNYM POLSKI Z NIEMCAMI¹

Streszczenie: Kwestia bezpieczeństwa publicznego, szczególnie istotna w przypadku granicy państwowej i obszarów nadgranicznych, zyskała na znaczeniu w kontekście zmian politycznych, jakie zaszły w Polsce, czyli akcesji do Unii Europejskiej oraz otwarcia strefy Schengen. Celem artykułu jest przedstawienie współpracy w zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami. W artykule omówiono następujące zagadnienia: 1) zjawisko przestępczości na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami, 2) regionalną współpracę w zakresie bezpieczeństwa publicznego i 3) międzynarodową współpracę w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo publiczne, współpraca, obszar nadgraniczny, Polska, Niemcy.

1. Wstęp

Zmiany polityczne, jakie zaszły w Polsce w ostatnich latach, a mianowicie wstąpienie do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. oraz podpisanie układu z Schengen 21 grudnia 2007 r.², miały znaczenie w wielu dziedzinach, w tym także dla bezpieczeństwa publicznego. Samo pojęcie bezpieczeństwa publicznego jest trudne do zdefiniowania, jednak można je określić za Jabkowskim [2005, s. 135] jako „ogół warunków i instytucji społecznych, chroniących państwo i obywateli przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, dla życia i zdrowia, a także powodującymi duże straty materialne. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego, jak np. policja, straż pożarna itp.”. Należy podkreślić, że współczesne zmiany polityczne w Polsce wzmocniły rolę instytucji o zasięgu europejskim w tym zakresie.

¹ Praca naukowa finansowana ze środków budżetowych na naukę w latach 2010–2012 jako projekt badawczy nr N N306 009239.

² Tego dnia nastąpiło otwarcie lądowych granic Polski z Czechami, Litwą, Niemcami i Słowacją, a lotniczych i morskich 30 marca 2008 r.

Kwestia bezpieczeństwa publicznego jest szczególnie istotna w przypadku granic państwowych i obszarów nadgranicznych. Za Chojnickim [1998, s. 11] obszar nadgraniczny (lub pograniczny) można nazwać „regionem terytorialnym wchodzącym w skład danego państwa lub kraju, który poprzez granicę państwową graniczy z innym państwem, a więc położony jest po jednej stronie granicy państwa”. W niniejszej pracy obszar nadgraniczny Polski z Niemcami stanowią województwa zachodniopomorskie, lubuskie oraz dolnośląskie.

Celem artykułu jest przedstawienie współpracy w zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami. W artykule omówiono następujące zagadnienia: 1) zjawisko przestępczości na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami, 2) regionalną współpracę w zakresie bezpieczeństwa publicznego i 3) międzynarodową współpracę w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

2. Zjawisko przestępczości na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami

Różnice w bezwzględnej liczbie przestępstw w rozpatrywanych województwach były duże (tab. 1). Zdecydowanie najwięcej przestępstw charakteryzowało województwo dolnośląskie. Dla porównania, w województwie zachodniopomorskim liczba przestępstw była blisko dwukrotnie niższa, z kolei w województwie lubuskim blisko trzykrotnie niższa. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem wykazała znaczący spadek w latach 2000–2009, największy (blisko 20%) w województwie zachodniopomorskim – przy czym było to jedyne spośród analizowanych województw, w którym spadek był większy niż średnia dla Polski – a najmniejszy w województwie dolnośląskim (niecałe 9%). Liczba przestępstw w województwach nadgranicznych Polski w 2000 r. stanowiła 18,5% liczby przestępstw w Polsce, a w 2009 r. 18,2%.

Natężenie przestępczości, wyrażone w liczbie przestępstw przypadających na 10 000 ludności, w zachodnich województwach Polski było zdecydowanie wyższe niż w Polsce traktowanej jako całość. Średnioroczna wartość wskaźnika natężenia w latach 2000–2009 w województwie dolnośląskim była o 68,3 przestępstw/10 000 ludności wyższa niż dla Polski, w województwie lubuskim o 61,5, a w województwie zachodniopomorskim o 45,5.

Analiza zjawiska przestępczości na obszarze nadgranicznym wymaga również uwzględnienia dwóch kategorii przestępstw ściśle związanych z granicą państwową, a mianowicie przemytu oraz nielegalnego przekroczenia granicy państwowej³ [Bogacka 2010, s. 48].

³ Od 24 sierpnia 2005 r. nielegalne przekroczenie granicy państwowej zostało przekwalifikowane z przestępstwa na wykroczenie zgodnie z ustawą z dnia 25 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (DzU nr 90, poz. 757). Przestępstwem pozostało jedynie nielegalne przekraczanie granicy państwowej z użyciem przemocy, groźby, podstępów lub we współdziałaniu z innymi osobami (podlega karze pozbawienia wolności do lat 3). Nielegalnie przekraczający granicę państwową podlegają karze grzywny na mocy ustawy z dnia 27 maja 1971 r. kodeks wykroczeń (DzU nr 12, poz. 114 z późniejszymi zmianami).

Tabela 1. Liczba i wskaźnik natężenia przestępstw ogółem na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami i w Polsce w 2000 i 2009 r.

Przestępstwa ogółem	Rok	Województwo			Polska
		dolnośląskie	lubuskie	zachodniopomorskie	
Liczba przestępstw	2000	119 714	41 833	72 342	1 266 910
	2009	109 336	37 395	58 358	1 129 577
	Dynamika (2000=100)	91,3	89,4	80,7	89,2
	Wartość średnioroczna (2000–2009)	118 410,10	40 618,50	65 521,40	1 302 159,50
Wskaźnik natężenia przestępstw (liczba przestępstw/10 000 ludności)	2000				
		411,1	414,8	426,1	331,2
	2009	380,1	370,2	344,7	295,9
	Dynamika (2000=100)	92,5	89,3	80,9	89,4
	Wartość średnioroczna (2000–2009)	409,4	402,6	386,6	341,1

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Komendy Głównej Policji i GUS.

Wartość ujawnionego przemytu w Polsce w latach 2000–2009 wahała się od blisko 98 mln zł w 2003 r. do blisko 152 mln zł w 2008. Stanowiło to od 10,2% w 2008 r. do 31,7% w 2006 ogólnej wartości przemytu w Polsce. W strukturze wartości ujawnionego przemytu 45,2% (wartość średnioroczna dla lat 2000–2009) stanowiły papierosy, 19,5% narkotyki, 14,2% samochody.

W latach 2001–2008 polsko-niemiecka granica została nielegalnie przekroczona przez 6167 osób. Najwięcej nielegalnych przekroczeń dotyczyło obywateli Polski (20,1% – wartość średnioroczna dla lat 2001–2008), Niemiec (16,1%) i Ukrainy (10,5%). Obywatele pozostałych państw sąsiadujących z Polską stanowili 11,7%. Do innych relatywnie często nielegalnie przekraczających polsko-niemiecką granicę państwową należeli obywatele następujących państw: Afganistanu – 7,8% udziału w strukturze, Mołdawii – 5,8%, Czeczenii – 4,8%, Wietnamu – 4,7%, Armenii – 3,4%, Iraku – 3,0% oraz Rumunii – 2,5%.

O ile liczba przestępstw w analizowanych województwach nie należała do wyróżniających się na tle Polski, to wysokie natężenie przestępczości można uznać za charakterystyczne dla obszaru nadgranicznego Polski z Niemcami. Do specyfiki ob-

szaru należy również zaliczyć występowanie przestępstw ściśle związanych z granicą państwową, a mianowicie przemytu i nielegalnego przekraczania granicy. Z tego powodu tak istotna jest współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego na różnych szczeblach: lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.

3. Regionalna współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego

Od 2006 r. w całej Polsce funkcjonuje Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem bezpieczniej”, opracowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, którego koordynatorami są wojewodowie z pomocą zespołu, w skład którego wchodzi przedstawiciele administracji samorządowej, Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Granicznej. Celami programu są: wzrost realnego bezpieczeństwa, wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zapobieganie przestępczości i aspołecznym zachowaniom oraz poprawienie wizerunku Policji i wzrost zaufania społecznego do tej i innych służb działających na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Obszary działania programu są następujące: 1) bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania, 2) przemoc w rodzinie, 3) bezpieczeństwo w szkole, 4) bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej, 5) bezpieczeństwo w ruchu drogowym, 6) bezpieczeństwo w działalności gospodarczej, 7) ochrona dziedzictwa narodowego.

Jednostki samorządu terytorialnego (gminy i powiaty) dwóch z analizowanych województw z sukcesem aplikowały o środki finansowe w latach 2007–2008. Województwo zachodniopomorskie uzyskało 141 000 zł (48 jednostek samorządu terytorialnego wysłało aplikację, a 3 jednostki samorządu terytorialnego uzyskały dofinansowanie) w 2007 r. oraz 320 270 zł (odpowiednio 43 i 3) w 2008 r., województwo lubuskie zaś 330 000 zł (12 i 5) w 2007 r. i 413 000 zł (22 i 10) w 2008 r. Z obszaru województwa dolnośląskiego nadesłano 120 aplikacji w 2007 r. oraz 19 w 2008 r., jednak nie uzyskały one dofinansowania. Niestety nie są dostępne informacje o aplikacjach w latach kolejnych.

W regionalnej współpracy w zakresie bezpieczeństwa publicznego największe znaczenie ma działalność komend wojewódzkich policji. W województwie zachodniopomorskim jest to Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, w województwie lubuskim Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim, a w województwie dolnośląskim Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu. Każda z nich prowadzi wiele akcji mających na celu prewencję i ograniczenie występowania zjawiska przestępczości na obszarze ich funkcjonowania. Niektóre akcje lub kampanie informacyjno-edukacyjne policji mają charakter sezonowy i dotyczą różnych adresatów: kierowców pojazdów, seniorów, dzieci szkolnych, osób wyjeżdżających na wakacje. Inne działania policyjne są długofalowe, jak np. zapobieganie kradzieżom samochodów czy przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci.

Warto podkreślić, że jeden z programów prewencyjnych Komendy Wojewódzkiej w Szczecinie, a mianowicie „Bezpieczny senior w bezpiecznym domu”, został uznany za najlepszy w konkursie zapobiegania przestępczości organizowanym przez Europejską Sieć Prewencji Przestępczości⁴ (*European Crime Prevention Network*). Projekt wdrożono pierwotnie w 2009 r. w Szczecinie, a następnie w całym województwie zachodniopomorskim. Jest rozwijany we współpracy ze Stowarzyszeniem Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Szczecinie.

Policja wykorzystuje różne media do rozpowszechniania swoich akcji. Przykładowo, Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie od połowy 2007 r. wydaje bezpłatny kwartalnik „Nasza Policja”, w którym zamieszcza m.in. informacje o najważniejszych wydarzeniach kryminalnych, akcjach prewencyjnych, profilaktyce społecznej czy też ruchu drogowym. Gazeta jest ważnym źródłem informacji na temat bezpieczeństwa publicznego na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Poszczególne komendy powiatowe funkcjonujące na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami również prowadzą działalność mającą na celu zwiększenie bezpieczeństwa publicznego.

4. Międzynarodowa współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego

Dla bezpieczeństwa publicznego obszarów nadgranicznych szczególnie istotne znaczenie ma współpraca o charakterze międzynarodowym. Wyjątkowy wymiar ma przede wszystkim kooperacja z państwem sąsiadującym przez granicę.

Na granicy polsko-niemieckiej funkcjonuje Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku⁵. Centrum rozpoczęło swoją działalność 20 grudnia 2007 r. i było wzorowane na pierwszej tego typu placówce w Europie na niemiecko-francuskiej granicy (Kiel–Strasburg), a jest obecnie największym tego typu centrum w Europie. Służbę w nim pełnią 63 osoby: 24 osoby z Polski (7 policjantów, 7 urzędników celnych i 10 strażników granicznych) oraz 39 osób z Niemiec (21 policjantów federalnych, 16 policjantów z landów oraz 2 urzędników celnych). Do głównych zadań centrum należy zbieranie i wymiana informacji, opracowywanie wniosków o udzielenie informacji, wsparcie i koordynacja podczas działań oraz w czasie sytuacji nagłych, koordynacja readmisji oraz wspieranie współpracy polsko-niemieckiej⁶. Centrum obejmuje swoim działa-

⁴ Informacja na stronie internetowej Europejskiej Sieci Prewencji Przestępczości <http://www.eucpn.org/eucp-award/entries.asp?year=2010>.

⁵ Podstawą prawną funkcjonowania jest umowa między rządem RP a rządem RFN o współpracy Policji i Straży Granicznych na terenach przygranicznych, podpisana w Berlinie 26 lutego 2002 r.

⁶ Więcej informacji o działalności centrum znajduje się na stronie internetowej Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim, http://www.lubuska.policja.gov.pl/o_policji/polsko_niemieckie_centrum_wspolpracy_swiecko.

Tabela 2. Wybrane instytucje międzynarodowe działające w zakresie bezpieczeństwa publicznego

Instytucja	Skrót	Polska nazwa	Rok założenia	Siedziba	Afiliacja	Obszar działania
European Police Office	Europol	Europejski Urząd Policji	1999	Haga	UE	Przemyt narkotyków, pranie pieniędzy, fałszowanie waluty euro, przemyt ludzi, terroryzm, przestępczość internetowa
Eurojust	-	Europejska Jednostka Współpracy Sądowej	2002	Haga	UE	Przemyt narkotyków, pranie pieniędzy, fałszowanie waluty euro, przemyt ludzi, terroryzm, przestępczość internetowa
European Police College	CEPOL	Europejskie Kolegium Policyjne	2005	Bramhill	UE	Transgraniczna współpraca policjantów w celu zwalczania międzynarodowej przestępczości, zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego
European Network and Information Security Agency	ENISA	Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji	2004	Heraklion	UE	Bezpieczeństwo informacyjne (bankowość internetowa, telefonia komórkowa itd.) w Europie
EuropeanCrimePrevention Network	EUCPN	Europejska Sieć Prewencji Przestępczości	2001	Wiedeń	UE	Prewencja przestępczości
EuropeanAnti-fraud Office	OLAF	Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych	1999	Bruksela	UE	Nadużycia finansowe wobec budżetu UE oraz członków i pracowników instytucji UE
European Institute for Crime Prevention and Control	HEUNI	Europejski Instytut Prewencji i Kontroli Przestępczości	1981	Helsinki	ONZ	Międzynarodowa wymiana informacji nt. prewencji przestępczości
Organization for Security and Co-operation in Europe	OSCE	Organizacja na rzecz Bezpieczeństwa i Kooperacji w Europie	1973	Wiedeń	ONZ	Bezpieczeństwo militarno-polityczne, ekonomiczne, środowiskowe, społeczne

Źródło: informacje ze stron internetowych poszczególnych instytucji: Europol <https://www.europol.europa.eu/>, Eurojust <http://www.eurojust.europa.eu/>, CEPOL <http://www.cepol.europa.eu/>, ENISA <http://www.enisa.europa.eu/>, EUCPN <http://www.eucpn.org/>, OLAF http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.html, HEUNI <http://www.heuni.fi/>, OSCE <http://www.osce.org/> (dostęp 17.09.2011).

niem na terenie Polski województwa zachodniopomorskie, lubuskie oraz dolnośląskie, a na terenie Niemiec landy Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia, Saksonia oraz Berlin.

Centrum ma na swoim koncie wiele sukcesów w kooperacji polskich i niemieckich służb, m.in. odzyskanie skradzionych samochodów i innych urządzeń, wzmożone kontrole na obszarach na terenie Niemiec mające na celu zapobieganie i zwalczanie przestępczości nadgranicznej.

Nie jest to jednak jedyna możliwość współpracy międzynarodowej w zakresie bezpieczeństwa publicznego. W Europie funkcjonuje wiele instytucji zorientowanych w swojej działalności na walkę z przestępczością i prewencją działań kryminalnych. Wybrane instytucje afiliowane przez Unię Europejską i Organizację Narodów Zjednoczonych zostały przedstawione w tab. 2.

Największą zaletą istnienia takich międzynarodowych instytucji jest możliwość szybkiej reakcji w sytuacjach kryzysowych dotyczących więcej niż jednego państwa. Likwidacja barier językowych, wymiana „dobrych praktyk” to kolejne korzyści wynikające z działalności tych organizacji.

Wśród przedstawionych instytucji zdecydowanie dłuższą historię mają te powstałe w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych. Większość agend Unii Europejskiej powstała pod koniec XX lub na początku XXI wieku jako odpowiedź na pojawiające się zagrożenia dla integrującej się Europy⁷. Jednym z nich jest pogłębiająca się integracja w sferze gospodarczej, na co wpływ miała przede wszystkim strefa Schengen (i jej ciągle rozszerzanie). Swobodny przepływ ludności, dóbr i usług był dodatkowym impulsem do stworzenia mechanizmów i powołania instytucji mających na celu prewencję i walkę z przestępczością.

Krokiem milowym w kwestii bezpieczeństwa publicznego wydaje się stworzenie Systemu Informacyjnego Schengen (*Schengen Information System – SIS*)⁸, czyli komputerowej bazy danych zawierającej informacje o poszukiwanych osobach i przedmiotach. Każde z państw należących do strefy Schengen ma obowiązek gromadzenia danych i udostępniania ich uprawnionym służbom państw członkowskich, czyli policji, służbom konsularnym, straży granicznej oraz służbom celnym. Przedmiotowe przepisy dotyczące SIS obowiązują Polskę od 1 września 2007 r.⁹ Organem właściwym do uzupełniania informacji w systemie SIS jest SIRENE (*Supplementary Information Request at National Entries*, wniosek o informacje uzupełniające na

⁷ Opis części wymienionych w niniejszej pracy agend Unii Europejskiej zawiera praca Aleksandrowicza [2011].

⁸ SIS powstał zgodnie z ustaleniami Konwencji Wykonawczej do układu z Schengen z 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach.

⁹ Ustawa o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej z dnia 24 sierpnia 2007 r., DzU z 2007 r., nr 165, poz. 1170 z późn. zm.

wejściach krajowych). Biura SIRENE działają w każdym z państw członkowskich przez całą dobę, co sprawia, że służby policyjne państw strefy Schengen mają ze sobą stały i bezpośredni kontakt.

5. Podsumowanie

Postępująca integracja Polski z Europą ma swoje konsekwencje w wielu dziedzinach, w tym także bezpieczeństwa publicznego. Ma na to wpływ w szczególności przynależność do strefy Schengen i wynikająca z tego swoboda przepływu ludności, dóbr i usług, która skutkuje zwiększeniem możliwości przestępczych. Wysokie natężenie przestępczości oraz istnienie przestępstw ściśle związanych z występowaniem granicy państwowej, czyli przemytu i nielegalnych przekroczeń granicy, sprawia, że obszar nadgraniczny Polski z Niemcami powinien być traktowany priorytetowo w kontekście bezpieczeństwa publicznego.

Na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami funkcjonuje wiele programów prewencyjnych przestępczości koordynowanych przez policję. Dotyczą one wielu sfer życia codziennego człowieka. Zwraca jednak uwagę całkowity brak programów prewencyjnych i walki z przestępczością charakterystyczną dla obszarów nadgranicznych. Działania policji na tym obszarze nie różnią się od działań policji na terenie kraju.

Szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa publicznego na analizowanym obszarze ma Polsko-Niemieckie Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku, w działaniu którego uwzględniona jest specyfika wynikająca z występowania granicy państwowej. Działalność centrum może stanowić wzór międzynarodowej współpracy na rzecz bezpieczeństwa i walki z przestępczością.

Rezultatem integracji Polski z Unią Europejską jest możliwość uzyskania pomocy z wielu unijnych instytucji, których działalność skoncentrowana jest na zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego, np. poprzez współpracę i szkolenia służb policyjnych czy sądowych. Ocena efektywności tych instytucji jest utrudniona ze względu na brak raportów dotyczących ich działalności. Istotna jest jednak możliwość szybkiego uzyskania informacji z innych krajów członkowskich w sytuacjach zagrożenia, a także korzystanie z wiedzy o osiągniętych sukcesach w prewencji i walce z przestępczością.

Literatura

- Aleksandrowicz T.R. [2011], *Bezpieczeństwo w Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa.
- Bogacka E. [2010], *Cross-border cooperation on security in Europe*, „*Quaestiones Geographicae*” nr 29 (4), s. 41–51.
- Chojnicki Z. [1998], *Uwarunkowania rozwoju regionu nadgranicznego – koncepcje i założenia teoretyczne*, [w:] *Studia rozwoju i zagospodarowania przestrzennego*, t. 2, red. B. Gruchman, J. Parysek, Wyd. Akademii Ekonomicznej, Poznań.

Jabkowski P. [2005], *Bezpieczeństwo publiczne i zagrożenie przestępczości*, [w:] *Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania*, t. I: *Studia nad jakością życia*, red. R. Cichocki, Wyd. Naukowe UAM, Poznań.

COOPERATION IN THE AREA OF PUBLIC SAFETY IN THE POLAND–GERMANY BORDERLAND

Summary: The issue of public safety, particularly important in the state border and border areas, has gained importance in the context of political changes that have taken place in Poland, mainly the accession to the European Union and the opening of the Schengen area. This article aims to describe the cooperation in the area public security in the Poland–Germany borderland. The following issues were discussed in this paper: 1) crime in the Poland–Germany borderland, 2) regional cooperation in the area of public safety and 3) international cooperation in the area of public safety.

Keywords: public safety, cooperation, borderland, Poland, Germany.